

Maaliskuu 2020

EUROOPAN SOSIAALINEN PERUSKIRJA

Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea

Päätelmät 2019

SUOMI

(TIIVISTETTY)

Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitean tehtävänä on ratkaista, onko valtioissa vallitseva tilanne Euroopan sosiaalisen peruskirjan mukainen. Kansallisten raporttien perusteella komitea antaa päätelmiä, ja järjestökantelujen perusteella se tekee "päätöksiä".

Päätelmien yleisjohdannossa on esittely tästä valtiosopimuksesta ja komitean muotoilemat lausunnot sen tulkinnasta.¹

Suomi ratifioi (uudistetun) Euroopan sosiaalisen peruskirjan 21. kesäkuuta 2002. Määräaika peruskirjan soveltamista koskevan 14. raportin antamiselle Euroopan neuvostolle oli 31. lokakuuta 2018, ja Suomi antoi raporttinsa 30. lokakuuta 2018. Komitea sai 24. tammikuuta 2019 kommentit peruskirjan 8, 16, 17, 19 ja 27 artiklan soveltamisesta Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö SAK:lta, toimihenkilökeskusjärjestö STTK:lta ja korkeakoulutettujen työmarkkinakeskusjärjestö Akavalta. Peruskirjan 8 ja 27 artiklan täytäntöönpanosta komitea sai 24. tammikuuta 2019 kommentit Suomen Yrittäjiltä.

Raportti koski seuraavien temaattiseen ryhmään "lapset, perheet ja maahanmuuttajat" kuuluvien artiklojen hyväksytyjä määräyksiä:

- lasten ja nuorten oikeus suojeluun (7 artikla),
- naistyöntekijöiden oikeus suojeluun raskauden ja synnytyksen yhteydessä (8 artikla),
- perheen oikeus sosiaaliseen, oikeudelliseen ja taloudelliseen suojeluun (16 artikla),
- lasten ja nuorten oikeus sosiaaliseen ja taloudelliseen suojeluun (17 artikla),
- siirtotyöntekijöiden ja heidän perheidensä oikeus suojeluun ja tukeen (19 artikla),
- perheellisten työntekijöiden oikeus tasa-arvoisiin mahdollisuuksiin ja tasa-arvoiseen kohteluun (27 artikla),
- oikeus asuntoon (31 artikla).

Suomi on hyväksynyt kaikki tämän ryhmän artikkelit, lukuun ottamatta 7 artiklan 6 ja 9 kohtaa, 8 artiklan 1, 3 ja 5 kohtaa sekä 19 artiklan 10 kohtaa.

Tarkastelukausi oli 1. tammikuuta 2014 – 31. joulukuuta 2017.

Tässä Suomea koskevassa luvussa käsitellään 30:tä tilannetta, ja se sisältää

– 26 päätelmää, joiden mukaan peruskirjaa noudatetaan: 7 artiklan 1, 2, 3, 4, 5, 7 ja 8 kohta, 8 artiklan 4 kohta, 16 artikla, 17 artiklan 1 ja 2 kohta, 19 artiklan 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11 ja 12 kohta, 27 artiklan 1 ja 2 kohta sekä 31 artiklan 1, 2 ja 3 kohta;

– 2 päätelmää, joiden mukaan peruskirjaa ei noudateta: 8 artiklan 2 kohta ja 27 artiklan 3 kohta.

Muista kahdesta, 7 artiklan 10 kohtaan ja 19 artiklan 1 kohtaan liittyvästä, tilanteesta komitea tarvitsee lisätietoja voidakseen arvioida tilanteen.

Komitea katsoo, että vaadittujen tietojen ilmoittamatta jättäminen rikkoo sitä raportointivelvoitetta, johon Suomi on uudistetun peruskirjan mukaan sitoutunut. Siten hallitus on velvollinen antamaan nämä tiedot Suomen seuraavassa kyseisiä artikloja koskevassa raportissa.

Seuraavaksi Suomen on tullut antaa yksinkertaistettu raportti toimenpiteistä, jotka on toteutettu niiden järjestökanteluja koskevien komitean asiaratkaisujen johdosta, joissa komitea on todennut peruskirjaa loukatun.

Kyseisen raportin antamisen määräaika oli 31. joulukuuta 2019.

---

¹ Päätelmät ja valtioiden raportit ovat nähtävillä Euroopan neuvoston internet-sivulla (www.coe.int/socialcharter).

7 artikla - Lasten ja nuorten oikeus suojeluun

1 kohta - Kielto ottaa työhön alle 15-vuotiaita

Päätelmä

Kunnes komitea on saanut pyytämänsä tiedot, se pääättelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 7 artiklan 1 kohdan mukainen.

7 artikla - Lasten ja nuorten oikeus suojeluun

3 kohta - Kielto ottaa työhön oppivelvollisuuden alaisia lapsia

Päätelmä

Kunnes komitea on saanut pyytämänsä tiedot, se pääättelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 7 artiklan 3 kohdan mukainen.

7 artikla - Lasten ja nuorten oikeus suojeluun

4 kohta - Työaika

Päätelmä

Komitea pääättelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 7 artiklan 4 kohdan mukainen.

7 artikla - Lasten ja nuorten oikeus suojeluun

5 kohta - Kohtuullinen palkka

Päätelmä

Komitea pääättelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 7 artiklan 5 kohdan mukainen.

7 artikla - Lasten ja nuorten oikeus suojeluun

7 kohta - Palkallinen vuosiloma

Päätelmä

Komitea pääättelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 7 artiklan 7 kohdan mukainen.

7 artikla - Lasten ja nuorten oikeus suojeluun

8 kohta - Yötyön kielto

Päätelmä

Komitea pääättelee tilanteen Suomessa olevan 7 artiklan 8 kohdan mukainen.

7 artikla - Lasten ja nuorten oikeus suojeluun

10 kohta - Erityinen suojelu fyysisiä ja moraalisia vaaroja vastaan

Komitea panee merkille Suomen antaman raportin sisältämät tiedot.

Suojelu seksuaaliselta hyväksikäytöltä

Komitea on aiemmin pyytänyt tietoja niistä lapsiin kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa ja hyväksikäyttöä koskevan lainsäädännön muutoksista, jotka Suomi on tehnyt ratifioituaan Euroopan neuvoston yleissopimuksen lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan (Päätelmät 2011).

Raportti ei sisällä tietoja tästä asiasta. Komitea toistaa pyyntönsä saada ajantasaiset tiedot oikeudellisesta tilanteesta eli siitä, suojaako lainsäädäntö kaikkia alle 18-vuotiaita lapsia kaikenlaiselta seksuaaliselta hyväksikäytöltä, sekä muista toimista, jotka on toteutettu lasten seksuaalisen hyväksikäytön käsittelemiseksi.

Komitea muistuttaa, että taatakseen 7 artiklan 10 kohdassa turvatus oikeuden sopimuspuolina olevien valtioiden on toteutettava erityiset toimenpiteet, joilla kielletään ja torjutaan kaikenlainen lasten seksuaalinen hyväksikäyttö, erityisesti lasten osallistaminen seksielinkeinojen harjoittamiseen. Tähän kieltoon on liitettävä asianmukainen valvontamekanismi ja seuraamukset.

Suojelu tietotekniikan väärinkäytöltä

Komitea on aiemmin pyytänyt tietoja toimenpiteistä, jotka on toteutettu lasten suojelemiseksi internetissä tapahtuvalta hyväksikäytöltä (Päätelmät 2011).

Raportin mukaan lasten ja nuorten turvallisuuden internetin käyttäjinä ja sisällön luojina kiinnitetään aiempaa enemmän huomiota. Kouluttamalla nuorisotyöntekijöitä varmistetaan, että heillä on riittävät tiedot ja taidot toiminnasta digitaalisissa ympäristöissä.

Vuonna 2017 opetus- ja kulttuuriministeriö nimesi Helsingin kaupungin digitaalisen nuorisotyön keskuksen Verken digitaalisen nuorisotyön kansalliseksi osaamiskeskukseksi. Yhtenä Verken päätehtävänä on varmistaa, että tietoisuus digitaalisesta nuorisotyöstä ja tämän työn osaaminen lisääntyvät. Keskeistä Verken toiminnassa on muun muassa edistää internetin turvallista käyttöä nuorten keskuudessa.

Mediataitokoulu Finnish Safer Internet Centre (FISIC) on perustettu edistämään internetin ja mobiiliteknologian nykyistä turvallisempaa ja parempaa käyttöä lasten ja nuorten keskuudessa. FISIC järjestää valistuskampanjoita sekä kehittää aineistoja ja välineistöjä jaettavaksi. Mediataitokoulujen verkostossa (Safer Internet Centres (SICs) toimii auttavien puhelinten verkosto, joka antaa lapsille, nuorille ja vanhemmille tietoa, neuvontaa ja apua haitallisen sisällön, haitallisten yhteydenottojen (kuten lapsen seksuaalisen houkuttelun) ja haitallisen menettelyn (kuten verkkokiusaamisen ja seksiviestittelyn) käsittelemistä varten.

Euroopan mediataitokoulujen verkostossa (Insafe) INHOPE-vihjelinjat tarjoavat yleisölle keinon ilmoittaa nimettömänä laittomaksi epäilemistään internetissä julkaistusta aineistosta, myös lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvästä aineistosta (CSAM). Vihjelinja varmistaa, että asia tutkitaan, ja jos aineisto todetaan laittomaksi, se siirretään käsiteltäväksi toimivaltaiselle lainvalvontaviranomaiselle ja usein myös internetin sisältöä hallinnoivalle palveluntarjoajalle.

Suomessa INHOPE-vihjelinjaverkostoon kuuluvaa *Nettivilje*-palvelua ylläpitää Pelastakaa Lapset ry -kansalaisjärjestö. *Nettivilje* välittää kaikki tiedot ulkomaisilla verkkosivuilla julkaistusta laittomasta CSAM-aineistosta sen maan vihjelinjalle, jossa laitton aineisto sijaitsee, sekä Suomessa Keskusrikospoliisille. Jos kyseisessä maassa ei ole INHOPE-verkoston jäsentä, laitonta sisältöä koskevat tiedot toimitetaan Suomen lainvalvontaviranomaisille. Kaikki merkitykselliset Suomea koskevat tiedot annetaan Suomen lainvalvontaviranomaisille arvioitavaksi ja mahdollisia toimenpiteitä varten.

Suojelu muunlaiselta hyväksikäytöltä

Komitea on aiemmin pyytänyt tietoja ihmiskaupan vastaisen kansallisen toimintaohjelman toteuttamisesta ja seurannasta, erityisesti toimenpiteistä, jotka on toteutettu lapsikaupan seurannan ja arvioinnin tehostamiseksi, sekä koulutuksesta aloilla, joilla joudutaan tekemisiin lapsikaupan kanssa (Päätelmät 2011).

Raportti ei sisällä tietoja tästä asiasta. Komitea toistaa pyyntönsä saada tiedot toimenpiteistä, jotka on toteutettu lapsikaupan uhrien tunnistamiseksi ja lapsikaupan estämiseksi. Komitea katsoo, että jollei tietoja asiasta anneta seuraavassa raportissa, komitea ei pysty millään perusteella todentamaan, onko tilanne peruskirjan mukainen.

Komitea panee merkille Suomen raportista Yhdistyneiden kansakuntien lapsen oikeuksien komitealle [CRC/C/FIN/5-6.] vuodelta 2019, että maaliskuussa 2019 julkaistiin raportti alle 18-vuotiaista ja 18–21-vuotiaista ihmiskaupan uhreista. Raportin mukaan ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä auttoi vuosina 2006–2018 yhteensä 55:tä alle 18-vuotiaista lasta ja 141:tä nuorta (18–21-vuotiaista) aikuista. Raportista ilmeni myös, että seksuaalinen hyväksikäyttö oli useimmin tunnistettu lapsiin ja nuoriin kohdistuvan ihmiskaupan muoto.

Komitea tiedustelee, mitä toimenpiteitä on toteutettu tarkoituksena suojella ja auttaa haavoittuvassa asemassa olevia lapsia, erityisesti niitä lapsia, jotka elävät katuoloissa tai ovat vaarassa joutua lapsityövoimaksi, myös maaseutualueilla.

Päätelmä

Komitea siirtää päätelmänsä tekemistä, kunnes se on saanut pyytämänsä tiedot.

8 artikla - Naistyöntekijöiden oikeus suojeluun raskauden ja synnytyksen yhteydessä

2 kohta - Äitiysloman aikana tapahtuvan irtisanomisen laittomuus

Komitea panee merkille Suomen antaman raportin sisältämät tiedot.

Irtisanomiskielto

Edellisessä päätelmässään (Päätelmät 2011) komitea katsoi tilanteen olevan peruskirjan mukainen yksityisen sektorin irtisanomiskiellon osalta ja tiedusteli, suojellaanko julkisella sektorilla työskenteleviä naisia samalla tavoin.

Vastaukseksi Suomi toteaa raportissaan, että työsopimuslakia, jolla kielletään raskaana olevan tai perhevapaata käyttävän naistyöntekijän irtisanominen, sovelletaan myös julkisen sektorin työntekijöihin. Julkisiin palvelussuhteisiin sovelletaan valtion virkamieslain (750/1994) ja kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain (304/2003) säännöksiä. Valtion virkamieslain 25 § 5 momentin mukaan viranomaisen ei saa irtisanoa virkamiestä raskauden johdosta eikä erityisäitiysloman, äitiysloman, isyysloman, vanhempainloman tai hoitovapaan aikana. Viranomaisen ei myöskään saatuaan tietää virkamiehen olevan raskaana tai aikovan käyttää

edellä mainittua oikeuttaan saa irtisanoa palvelussuhdetta päättymään sanotun loman tai hoitovapaan alkaessa tai aikana.

Komitea toteaa tilanteen olevan tältä osin edelleen peruskirjan 8 artiklan 2 kohdan mukainen.

Hyvitys laittomasta irtisanomisesta

Edellisissä päätelmissään (Päätelmät 2011 ja 2007), komitea katsoi, ettei tilanne ollut peruskirjan 8 artiklan 2 kohdan mukainen, koska lailla ei ollut säädetty raskauden tai äitiysloman aikana laittomasti irtisanottujen naisten ottamisesta takaisin palvelukseen.

Komitea toteaa raportin perusteella, että nykyisen lainsäädännön mukaan tuomioistuimen määräämä takaisin palvelukseen ottaminen laittoman irtisanomisen jälkeen koskee julkisella sektorilla ainoastaan valtion ja kuntien sekä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon virkamiehiä ja viranhaltijoita. Yksityisen sektorin osalta raportista ilmenee, ettei lainsäädäntö vielääkään takaa oikeutta takaisin palvelukseen ottamiseen laittoman irtisanomisen jälkeen, vaikka työnantaja ja työntekijä voivatkin sopia keskenään, että irtisanominen katsotaan mitättömäksi.

Komitea muistuttaa, ettei tämä ole riittävä tae peruskirjan 8 artiklan 2 kohdan vaatimuksen täyttämistä ja ettei tilanne siksi edelleenkaan ole peruskirjan mukainen, koska lainsäädäntö ei mahdollista raskauden tai äitiysloman aikana laittomasti irtisanottujen naisten ottamista takaisin palvelukseen yksityisellä sektorilla.

Komitea on todennut aiemmin (Päätelmät 2007), että muutetussa laissa naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (232/2005) ei enää säädetä enimmäismäärää hyvitykselle, joka laittomasta irtisanomisesta voidaan maksaa.

Päätelmä

Komitea päätelee, ettei tilanne Suomessa ole peruskirjan 8 artiklan 2 kohdan mukainen, koska lainsäädäntö ei mahdollista raskauden tai äitiysloman aikana laittomasti irtisanottujen naisten ottamista takaisin palvelukseen yksityisellä sektorilla.

8 artikla - Naistyöntekijöiden oikeus suojeluun raskauden ja synnytyksen yhteydessä

4 kohta - Yötyön sääntely

Päätelmä

Komitea päätelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 8 artiklan 4 kohdan mukainen.

16 artikla - Perheen oikeus sosiaaliseen, oikeudelliseen ja taloudelliseen suojeluun

Päätelmä

Kunnes komitea on saanut pyytämänsä tiedot, se päätelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 16 artiklan mukainen.

17 artikla - Lasten ja nuorten oikeus sosiaaliseen, oikeudelliseen ja taloudelliseen suojeluun

1 kohta - Tuki, kasvatus ja koulutus

Päätelmä

Komitea päätelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 17 artiklan 1 kohdan mukainen.

17 artikla - Lasten ja nuorten oikeus sosiaaliseen, oikeudelliseen ja taloudelliseen suojeluun

2 kohta - Maksuton perusopetus – säännöllinen koulunkäynti

Päätelmä

Kunnes komitea on saanut pyytämänsä tiedot, se päätelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 17 artiklan 2 kohdan mukainen.

19 artikla - Siirtotyöntekijöiden ja heidän perheidensä oikeus suojeluun ja tukeen

1 kohta - Avustaminen ja muuttamista koskeva tieto

Komitea panee merkille Suomen antaman raportin sisältämät tiedot.

Lisäksi komitea panee merkille ne tiedot, jotka sisältyvät Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö SAK:n, toimihenkilökeskusjärjestö STTK:n ja korkeakoulutettujen työmarkkinakeskusjärjestö Akavan sekä Suomen Yrittäjien esittämiin, 24. tammikuuta 2019 saapuneisiin kommentteihin.

Muuttoliikkeen kehityssuunnat

Komitea on arvioinut Suomessa tapahtuvan muuttoliikkeen kehityssuuntia edellisessä päätelmässään (Päätelmät 2011). Raportissa ei käsitellä tätä asiaa, ja komitea pyytää, että seuraavassa raportissa annetaan ajantasaiset tiedot muuttoliikkeen kehityksestä.

Politiikan ja oikeudellisen kehityksen muutokset

Komitea toteaa arvioineensa aiemmin (Päätelmät 2011) muuttoliikeasioiden poliittista ja oikeudellista kehystä. Raportti ei sisällä tietoja olennaisista muutoksista tässä suhteessa. Siinä mainitaan kuitenkin, että kotoutumisen edistämiseksi annetun lain (1386/2010) tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.

Maksuttomat palvelut ja tiedottaminen siirtotyöntekijöille

Komitea muistuttaa, että tällä määräyksellä taataan oikeus maksuttomaan tietoon ja apuun sekä niille kansalaisille, jotka tahtovat muuttaa maasta, että muiden sopimuspuolina olevien valtioiden kansalaisille, jotka tahtovat muuttaa maahan (Päätelmät nro I (1969), lausunto 19 artiklan 1 kohdan tulkinnasta). Tiedon olisi oltava luotettavaa ja puolueetonta, ja sen tulisi käsitellä sellaisia asioita kuin täytettäviä muodollisuuksia sekä siirtotyöntekijöiden odotettavissa olevia elin- ja työolosuhteita määrämaassa (esimerkiksi ammatinvalinnanohjausta ja ammatillista koulutusta, sosiaaliturvaa, ammattijärjestön jäsenyyttä, asuntoa, sosiaalipalveluja, koulutusta ja terveydenhuoltoa) (Päätelmät nro III (1973), Kypros).

Komitea katsoo, että siirtotyöntekijöille tarjottavien maksuttomien tieto- ja apupalvelujen on oltava esteettämiä ja saavutettavia toimiakseen tehokkaasti. Vaikka resurssien tarjoaminen

sähköisesti onkin arvokasta palvelua, komitea katsoo, että koska siirtotyöntekijöiden mahdollisuudet käyttää näitä palveluja saattavat olla rajoitetut, tarvitaan muitakin tiedottamiskeinoja, kuten palvelupuhelimia ja palvelupisteitä (Päätelmät 2015, Armenia).

Komitea on arvioinut siirtotyöntekijöille suunnattuja palveluja ja tiedottamista laajasti vuoden 2011 Päätelmissä. Raportissa mainitaan myös, että kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaan kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestetään osana kunnallisia peruspalveluja ja työ- ja elinkeinohallinnon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä. Palveluihin sisältyy perustietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, ohjausta ja neuvontaa, alkukartoitus, kotoutumissuunnitelma ja kotoutumiskoulutusta. Lisäksi raportissa vahvistetaan, että asiaankuuluvat palvelut ovat saatavissa kaikille, joille on rekisteröity oikeus oleskella maassa tai annettu oleskelukortti. *Suomeen työhön* -opas päivitettiin vuonna 2014. Se on saatavilla useilla kielillä työ- ja elinkeinoministeriön verkkosivulla, jolta löytyy myös englanninkielisiä Suomen työlainsäädäntöä käsitteleviä esitteitä. Työsuojeluviranomaisten verkkosivulla on tietoa palvelussuhteista englannin kielellä. Työsuojeluhallinnon puhelinneuvonta palvelee myös englanniksi.

Komitea toteaa SAK:n, STTK:n ja Akavan tuoneen kommentissaan esiin, että kotouttamisyhteistyöhön kohdistuu tiettyjä haasteita. Nämä koskevat erityisesti maakuntien ja kuntien välistä maahanmuuttajien kotouttamisen vastuunjakoa, jota ei ole määritelty kattavasti ja joka on edelleen osittain epäselvä, sekä tarvittavien resurssien kohdentamista ja palvelujen saatavuutta. Komitea pyytää kommentoimaan näitä havaintoja seuraavassa raportissa.

Toimenpiteet maasta- ja maahanmuuttoa koskevaa harhaanjohtavaa propagandaa vastaan

Komitea muistuttaa, että hallituksen toimenpiteillä olisi estettävä harhaanjohtavien tietojen antaminen maasta muuttaville kansalaisille ja torjuttava väärin tietojen antaminen maahan hakeutuville maahanmuuttajille (Päätelmät XIV-1 (1998), Kreikka).

Komitea katsoo, että ollakseen tehokasta harhaanjohtavan propagandan torjunnan tulisi sisältää oikeudelliset ja käytännön toimenpiteet, joilla puututaan rasismiin ja muukalaisvihaan sekä naiskauppaan. Tällaisia toimenpiteitä, jotka olisi kohdistettava koko väestöön, tarvitaan muun muassa torjumaan sellaisten stereotyyppisten oletusten leviämistä, joiden mukaan maahanmuuttajilla on taipumusta rikoksiin, väkivaltaan, huumeiden käyttöön tai sairauksiin (Päätelmä XV-1 (2000), Itävalta).

Komitea muistuttaa myös, että julkisten toimijoiden lausumat saattavat luoda syrjivää ilmapiiriä. Valtion viranomaisten epäsuorasti sallima tai suoraan niiltä peräisin oleva rasistinen harhaanjohtava propaganda on peruskirjan loukkaus (*Centre on Housing Rights and Evictions (COHRE) v Italia*, kantelu nro 58/2009, asiaratkaisu 25. kesäkuuta 2010). Komitea korostaa, että on tärkeää edistää vastuuntuntoista tiedonvälitystä ja estää syrjivien näkemysten levittämistä.

Lisäksi komitea muistuttaa, että harhaanjohtavan propagandan torjumiseksi on oltava olemassa tehokas järjestelmä, jonka avulla valvotaan syrjivää, rasistista tai vihaan yllyttävää puhetta etenkin julkisuudessa. Komitea korostaa, että viranomaisten olisi toteutettava harhaanjohtavan propagandan vastaisia toimenpiteitä keinona estää laitonta maahanmuuttoa ja ihmiskauppaa (Päätelmät 2006, Slovenia).

Lopuksi komitea muistuttaa, että valtioiden on myös toteutettava toimenpiteitä, joilla valistetaan asiasta lainvalvontavirkamiehiä, kuten maahanmuuttajien kanssa ensimmäisinä tekemisissä olevia virkamiehiä.

Vuoden 2011 päätelmässään komitea huomautti Euroopan rasismin ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission (ECRI) suositelleen kolmannessa Suomea koskevassa raportissaan, että Suomen viranomaiset harkitsisivat sellaisten säännösten antamista, jotka koskevat nimenomaisesti poliittisten puolueiden tukijoiden rassistista ja muukalaisvihamielistä puhetta. ECRIn mukaan Suomen tulisi myös harkita riippumattoman elimen perustamista tutkimaan kaikki väitetyt lainvalvontaviranomaisten rikkomukset sekä erityisesti väitteet rasismista ja rotusyrjinnästä. Lisäksi ECRI suositteli painokkaasti, että Suomen viranomaiset toteuttaisivat lisää toimenpiteitä, joilla pyritään saamaan aikaan todistettavissa oleva ja johdonmukainen julkinen sitoumus vastustaa kaikenlaista rasismia ja rotusyrjintää. ECRI pyysi tietoja toimenpiteistä, jotka Suomi on toteuttanut ECRIn suositusten johdosta.

Raportti ei sisällä pyydettyjä tietoja. Komitea muistuttaa kysymyksestään ja korostaa, että jollei kattavia tietoja asiasta anneta seuraavassa raportissa, mikään ei osoita tilanteen olevan tältä osin peruskirjan mukainen.

Päätelmä

Komitea siirtää päätelmänsä tekemistä, kunnes se on saanut pyytämänsä tiedot.

19 artikla - Siirtotyöntekijöiden ja heidän perheidensä oikeus suojeluun ja tukeen

2 kohta - Lähtö, matka ja vastaanotto

Päätelmä

Kunnes komitea on saanut pyytämänsä tiedot, se pääättelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 19 artiklan 2 kohdan mukainen.

19 artikla - Siirtotyöntekijöiden ja heidän perheidensä oikeus suojeluun ja tukeen

3 kohta - Yhteistyö lähtö- ja vastaanottovaltioiden sosiaalipalvelujen välillä

Päätelmä

Kunnes komitea on saanut pyytämänsä tiedot, se pääättelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 19 artiklan 3 kohdan mukainen.

19 artikla - Siirtotyöntekijöiden ja heidän perheidensä oikeus suojeluun ja tukeen

4 kohta - Yhdenvertaisuus työsuhteen, järjestäytymisvapauden ja asunto-olojen osalta

Päätelmä

Kunnes komitea on saanut pyytämänsä tiedot, se pääättelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 19 artiklan 4 kohdan mukainen.

19 artikla - Siirtotyöntekijöiden ja heidän perheidensä oikeus suojeluun ja tukeen

5 kohta - Yhdenvertaisuus verojen ja maksujen osalta

Päätelmä

Komitea päätelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 19 artiklan 5 kohdan mukainen.

19 artikla - Siirtotyöntekijöiden ja heidän perheidensä oikeus suojeluun ja tukeen

6 kohta - Perheen yhdistäminen

Päätelmä

Kunnes komitea on saanut pyytämänsä tiedot, se päätelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 19 artiklan 6 kohdan mukainen.

19 artikla - Siirtotyöntekijöiden ja heidän perheidensä oikeus suojeluun ja tukeen

7 kohta - Yhdenvertaisuus oikeudellisissa menettelyissä

Päätelmä

Komitea päätelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 19 artiklan 7 kohdan mukainen.

19 artikla - Siirtotyöntekijöiden ja heidän perheidensä oikeus suojeluun ja tukeen

8 kohta - Takeet karkottamista vastaan

Päätelmä

Komitea päätelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 19 artiklan 8 kohdan mukainen.

19 artikla - Siirtotyöntekijöiden ja heidän perheidensä oikeus suojeluun ja tukeen

9 kohta - Ansioiden ja säästöjen siirtäminen

Päätelmä

Kunnes komitea on saanut pyytämänsä tiedot, se päätelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 19 artiklan 9 kohdan mukainen.

19 artikla - Siirtotyöntekijöiden ja heidän perheidensä oikeus suojeluun ja tukeen

11 kohta - Vastaanottajavaltion kielen opettaminen

Päätelmä

Kunnes komitea on saanut pyytämänsä tiedot, se päätelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 19 artiklan 11 kohdan mukainen.

19 artikla - Siirtotyöntekijöiden ja heidän perheidensä oikeus suojeluun ja tukeen

12 kohta - Siirtotyöntekijän äidinkielen opetus

Päätelmä

Komitea päätelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 19 artiklan 12 kohdan mukainen.

27 artikla - Perheellisten työntekijöiden oikeus tasa-arvoisiin mahdollisuuksiin ja tasa-arvoiseen kohteluun

1 kohta - Osallistuminen työelämään

Päätelmä

Komitea päätelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 27 artiklan 1 kohdan mukainen.

27 artikla - Perheellisten työntekijöiden oikeus tasa-arvoisiin mahdollisuuksiin ja tasa-arvoiseen kohteluun

2 kohta - Vanhempainloma

Päätelmä

Komitea päätelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 27 artiklan 2 kohdan mukainen.

27 artikla - Perheellisten työntekijöiden oikeus tasa-arvoisiin mahdollisuuksiin ja tasa-arvoiseen kohteluun

3 kohta - Perhehuoltovelvollisuuksien perusteella tapahtuvan työsuhteen päättämisen laittomuus

Komitea panee merkille Suomen antaman raportin sisältämät tiedot.

Irtisanomissuoja

Vastauksena komitean kysymykseen raportissa todetaan, että irtisanomissuojaa sovelletaan vanhempainvapaan yhteydessä hoitoa tarvitsevien lasten tai muiden läheisten perheenjäsenten (iäkkäiden vanhempien) osalta.

Raportissa huomautetaan, että työsopimuslain 7 luvun 9 §:n mukaan työnantaja ei saa irtisanoa työsopimusta työntekijän raskauden johdosta eikä sillä perusteella, että työntekijä käyttää oikeuttaan perhevapaaseen (eli äitiys-, isyys-, vanhempain- tai hoitovapaaseen taikka osittaiseen tai tilapäiseen hoitovapaaseen). Jos työnantaja irtisanoa raskaana olevan tai perhevapaata käyttävän työntekijän työsopimuksen, irtisanominen katsotaan laittomaksi, jollei työnantaja voi osoittaa sen johtuneen muusta pätevistä seikasta.

Tehokkaat oikeuskeinot

Edellisissä päätelmissään (Päätelmät 2007 ja 2011) komitea katsoi, ettei tilanne Suomessa ollut uudistetun peruskirjan 27 artiklan 3 kohdan mukainen, koska kyseinen lainsäädäntö ei mahdollistanut perhevelvoitteidensa perusteella laittomasti irtisanottujen työntekijöiden ottamista takaisin palvelukseen. Komitea viittaa peruskirjan 8 artiklan 2 kohtaa koskevaan päätelmäänsä ja katsoo, ettei tilanne edelleenkään ole tältä osin peruskirjan mukainen.

Komitea pani aiemmin merkille laittomasti irtisanottujen työntekijöiden käytettävissä olevat oikeuskeinot eli korvauksen tai hyvityksen työsopimuslain perusteella (3–24 kuukauden palkka), yhdenvertaisuuslain perusteella (enintään 15 000 euroa) tai naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain perusteella (rajoittamaton hyvitys). Komitea tiedusteli, tuomitaanko nämä

erityyppiset korvaukset tai hyvitykset maksettavaksi samoissa tuomioistuimissa, ja kuinka kauan korvaukseen tai hyvitykseen tuomitseminen niissä keskimäärin kestää.

Vastauksena raportissa todetaan, että naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain mukainen hyvitys maksetaan aineettomasta vahingosta ja sen määrää maksettavaksi sen tuomiopiirin kärjäoikeus (alioikeus), jossa työnantajan päätoimipaikka sijaitsee. Työsopimuslain mukaisen korvauksen määrää maksettavaksi sen tuomiopiirin kärjäoikeus, jossa työnantajan päätoimipaikka sijaitsee tai jossa työtä tehtiin, jos kyse on eri tuomiopiireistä. Työ- ja virkaehtosopimusten rikkomiset käsitellään työtuomioistuimessa. Myös rikoslaissa (39/1889) määriteltyn työsyrjintään liittyvät asiat käsitellään kärjäoikeudessa. Komitea panee merkille raportissa mainitut eri rikoksia koskevat vanhentumisajat.

Käsittelyajoista raportissa todetaan, että ne riippuvat tuomioistuimissa vireillä olevien asioiden määrästä. Oikeusministeriön raportista, joka käsittelee eri tuomioistuimissa vireille pantujen asioiden määrän kehitystä, ilmenee, että vuonna 2016 laajan riita-asian käsittelyyn kului aikaa keskimäärin 12,3 kuukautta. Palvelussuhteisiin, sukupuolten tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvät asiat olivat asiaryhmistä toiseksi suurin.

Päätelmä

Komitea päätelee, ettei tilanne Suomessa ole peruskirjan 27 artiklan 3 kohdan mukainen, koska lainsäädäntö ei mahdollista perhevelvoitteidensa perusteella laittomasti irtisanottujen työntekijöiden ottamista takaisin palvelukseen.

31 artikla - Oikeus asuntoon

1 kohta - Kohtuutasoinen asunto

Päätelmä

Komitea päätelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 31 artiklan 1 kohdan mukainen.

31 artikla - Oikeus asuntoon

2 kohta - Asunnottomuuden vähentäminen

Päätelmä

Kunnes komitea on saanut pyytämänsä tiedot, se päätelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 31 artiklan 2 kohdan mukainen.

31 artikla - Oikeus asuntoon

3 kohta - Kohtuulliset asumisen kustannukset

Päätelmä

Kunnes komitea on saanut pyytämänsä tiedot, se päätelee tilanteen Suomessa olevan peruskirjan 31 artiklan 3 kohdan mukainen.